

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Кафедра теорії, технологій і методик дошкільної освіти

**Дошкільна освіта в сучасному освітньому
просторі: актуальні проблеми, досвід, інновації**

*Матеріали доповідей учасників VIII науково-практичної
конференції (м. Харків, 21 квітня 2023 р.)*

Дошкільна освіта в сучасному освітньому просторі: актуальні проблеми, досвід, інновації

Матеріали доповідей учасників VIII науково-практичної конференції (м. Харків, 21 квітня 2023 р.)

Організаційний комітет:

- Танько Т.П. - голова оргкомітету, декан факультету дошкільної освіти, доктор педагогічних наук, професор;
- Тарарак Н.Г. - завідувач кафедри теорії, технологій і методик дошкільної освіти, доктор педагогічних наук, професор;
- Дорожко І.І. - завідувач кафедри психологічної та педагогічної антропології, доктор філософських наук, професор;
- Доценко С.О. - завідувач кафедри технологій дистанційного навчання та цифрової дидактики в дошкільній освіті, доктор педагогічних наук, професор;
- Малихіна О.Є. - доцент кафедри психологічної та педагогічної антропології, кандидат психологічних наук;
- Шевченко Н.О. - відповідальний секретар оргкомітету, доцент кафедри теорії, технологій і методик дошкільної освіти.

Д 71 Дошкільна освіта в сучасному освітньому просторі: актуальні проблеми, досвід, інновації: Матеріали VIII наук.-практ. конф., 21 квітня 2023 р., Харків / Харк. нац. пед. ун-т; за заг. ред. Т. Танько (електронне видання). Харків: ХНПУ, 2023. 100 с.

Затверджено

**редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
(протокол № 5 від 17.05.2023 р.)**

Збірка містить матеріали викладачів і здобувачів вищої освіти, які подано до участі у VIII науково-практичній конференції 21 квітня 2023 р. Матеріали рекомендовано до друку: редакційно-видавничою радою (протокол № 5 від 17.05.2023 р.) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2023

ЗМІСТ

Атаманчук Н. М. ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: РЕСУРС КАЗКО-ТЕХНІКИ.....	6
Балюк О. В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	8
Безрукава Г. О. ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	10
Берестова А. А. ІГРИ-ДРАМАТИЗАЦІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ ВМІНЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	12
Вишневська О. О. ФОРМИ І МЕТОДИ СПІВПРАЦІ ЗДО З СІМ'ЯМИ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	14
Гонтар А. В. ВИКОРИСТАННЯ КАЗОК ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО У МОРАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА.....	16
Григоренко В. Л. ВПЛИВ ЦІННОСТЕЙ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ ГУМАНІЗМУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	18
Грищук О. О. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	20
Давидова М. О. ВПРОВАДЖЕННЯ АРТПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНІК У ПРОЦЕС СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ	22
Дорожко І. І., Малихіна О. Є. РОЛЬ ВИХОВАТЕЛЯ ЯК ФАСИЛІТАТОРА ДИТЯЧОГО РОЗВИТКУ	24
Ізмайлова Г. Г. ФОРМУВАННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН ДОШКІЛЬНИКІВ ПІД ЧАС ІГОР У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	26
Ісаєва І. С. ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВОЇ ГРИ.....	32
Клюєва Н. В. РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ	34
Кобякова К. С. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО РОЗВИТКУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	36
Коструб Є. А. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЧИТАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	38
Ларіна І. О. УМОВИ ТВОРЧОГО ПЕРЕТВОРЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ ЗДО	40

Грищук О. О.,

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету дошкільної освіти*

Науковий керівник – Малихіна О. Є.,

*кандидат психологічних наук, доцент,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Дошкільний вік є початковим періодом становлення особистості, в цей час закладаються основи характеру дитини, її ставлення до навколишнього світу, людей, себе, засвоюються моральні норми, важливі для її подальшого розвитку.

У працях Д. Ельконіна, Е. Еріксона, О. Запорожця, С. Русової, В. Сухомлинського зазначається, що ранній розвиток етичних уявлень дитини сприяє формуванню її моральної позиції та ціннісних орієнтирів. Первинні етичні уявлення, за твердженням Л. Божович, Д. Ельконіна, виникають у дітей на межі раннього та дошкільного віку, вони виступають основним матеріалом наочно-образного мислення, яке домінує в період дошкільного дитинства. За їх думкою, саме етичні уявлення є найбільш адекватною віковим особливостям формою засвоєння суспільної моралі, оскільки кожна моральна категорія залишається для дитини незрозумілою, поки вона не втілиться в конкретні образи людей або події.

Дослідники І. Бех, С. Заболоцька виділяють такі особливості морального розвитку старших дошкільників: діти вже свідомо виконують правила, що ґрунтуються на розумінні їх значення; зростає їх самостійність; поведінка дошкільників обумовлюється певними мотивами; виникає наполегливість щодо подолання труднощів; вони порівнюють власні досягнення з досягненнями однолітків; вихваляються, болісно переживають невдачі та ситуації неуспіху; прагнуть допомогти іншим.

Також у старших дошкільників істотно змінюється ставлення до однолітків. Посилюється та стає більш адекватним переживання за однолітка, а зловтіха, заздрість, конкурентність виявляються значно рідше і менш виражено, ніж у середньому дошкільному віці. Діти цього віку здатні співпереживати як успіхам, так і невдачам однолітка, готові допомогти йому та підтримати. Суттєво зростає активність дітей, спрямована на однолітка, при чому з'являється прагнення не лише зреагувати на його переживання, а й зрозуміти їх. Отже, одноліток стає для дитини самоцінною особистістю, суб'єктом спілкування та спільної діяльності, а не лише об'єктом порівняння з собою.

У дослідженнях О. Галян, Н. Дятленко, О. Кононко відмічено, що важливою складовою морального виховання дошкільника є розвиток його моральних почуттів, які розвиваються і формуються у процесі спілкування дитини з дорослими і ровесниками; під час читання художньої літератури; у сюжетно-рольовій грі; виконанні спільних дій тощо.

Водночас, результати експериментального дослідження А. Пасічник [1] демонструють прогалини в моральній компетентності старших дошкільників: вони мають найбільш точні уявлення про негативні моральні якості, в той час як їх уявлення про позитивні риси нечіткі та здебільшого неправильні. Саме невисокий рівень моральності дошкільників, як стверджує автор, виступає основною причиною складнощів у роботі з ними, що зумовлює потребу у пошуку засобів формування морально-етичних уявлень дітей дошкільного віку.

Отже, моральний розвиток дошкільника є центральною ланкою його психічного розвитку. Старші дошкільники засвоюють первинні моральні судження, зростає дієвість їх моральних уявлень, в них з'являються моральні почуття.

Список використаних джерел

1. Пасічник А. В. Роль художньої літератури у становленні та розвитку етичних уявлень дошкільників. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань : ПП Жовтий, 2010. Ч. 4. С. 200-207.